

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, ЗДОРОВ'Я І
ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фізичного виховання,
здоров'я і туризму

Маліков М.В.
(ініціали та прізвище)

08 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Антикризове управління в сфері туризму та гостинності
(назва навчальної дисципліни)

підготовки магістрів
(назва освітнього ступеня)

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Туризмознавство і гостинність
(назва)

спеціальності 242 Туризм і рекреація
(шифр, назва спеціальності)

галузі знань 24 сфера обслуговування
(шифр і назва)

ВИКЛАДАЧ: Маковецька Наталія Валеріївна д.пед.наук, професор

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри туризму, рекреації
та готельно-ресторанної справи

Протокол № 1 від "27" 08 2024р.

Завідувач кафедри

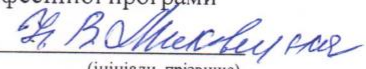

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

Е-mail: natalia.v.mak@gmail.com

Телефон: +380663373713

Інші засоби зв'язку: *Viber, Facebook Messenger, WhatsApp, Telegram*

Кафедра: туризму, рекреації та готельно-ресторанної справи (каб. 302 4 корпус ЗНУ)

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти комплексу теоретичних знань і практичних умінь щодо застосування методик для якісної оцінки ризиків під час діяльності підприємств сфери обслуговування, а також формування комплексу навичок розробки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень з виявлення, локалізації й ліквідації кризових процесів на підприємстві.

Вивчення курсу «Антикризове управління в сфері туризму та гостинності» є важливим для магістрантів, оскільки індустрія туризму та гостинності піддається численним викликам і кризам — економічним, соціальним, природним та політичним. Магістранти, які опановують цей курс, здобувають знання та навички, необхідні для успішного управління підприємствами у складних та непередбачуваних ситуаціях. Отже, вивчення курсу сприяє підготовці майбутніх фахівців до можливих кризових ситуацій в галузі, розвитку стратегічного мислення, засвоєнню знань щодо забезпечення безперервності бізнесу, підвищення рівня адаптивності. Вивчення курсу «Антикризове управління в сфері туризму та гостинності» забезпечує магістрантів важливими інструментами, які дозволять їм бути ефективними керівниками в умовах невизначеності та викликів сучасного ринку.

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	1-й	-
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	-
Семінарські заняття	8 год.	-
Практичні заняття	6 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	62 год.	-
Консультації	1 раз на тиждень, формат проведення: за розкладом особисто к.302 4 корпус; дистанційно на платформі ZOOM	
Вид підсумкового семестрового контролю:	Залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11540	

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи Оцінювання
<p>Результати навчання:</p> <p>РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.</p> <p>РН5. Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку.</p> <p>РН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.</p> <p>РН8. Управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів.</p> <p>РН10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування.</p> <p>РН12. Аналізувати, формулювати і реалізовувати національну та регіональну туристичну політику, вдосконалювати механізми управління туристичними дестинаціями на національному, регіональному та локальному рівнях.</p> <p>РН14. Розуміти принципи регіонального розвитку туризму і гостинності в сучасних умовах та, відповідно з ними, вміти організовувати діяльність у сфері обслуговування.</p> <p>Компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.</p> <p>ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>СК3. Здатність до управління туристичним процесом у публічному секторі, в туристичній дестинації, туристичному підприємстві на різних ієрархічних рівнях.</p> <p>СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.</p> <p>СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку.</p> <p>СК8. Здатність розробляти, впроваджувати і просувати регіональні туристичні продукти і послуги у сфері туризму та гостинності відповідно динаміки змін сучасності.</p> <p>СК9. Здатність розробляти і сприяти впровадженню програм розвитку сталого туризму в регіоні з урахуванням змін сучасності.</p>	<p>Методи навчання:</p> <p>Пояснювально-ілюстративний метод; метод проблемного викладання, частково-пошуковий, дослідницький методи.</p> <p>Поточні контрольні заходи: методи: усні (виступи на практичних заняттях, усне опитування, діалог, колегіальне, самоконтроль), письмові (ситуаційні завдання, тести), перевірка уміння публічно подавати певний матеріал (презентації, виступи, обговорення, рецензії).</p> <p>Підсумкові контрольні заходи: індивідуальні завдання (аналітичні огляди, презентації, виступи з доповіддю); залік: виконання тестових завдань.</p>

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління підприємством у кризовому стані. Управління ризикозахищеністю підприємства. Мета антикризового управління. Об'єктивні чинники кризи. Класифікація криз. Три фази кризи. Антикризове управління. Чинники, що зумовлюють відмінність антикризового управління від звичайного поточного. Напрями розробки економічної стратегії для виходу підприємства з кризової ситуації. Ризик. Основні причини, що породжують ризик. Функції ризику. Класифікація методів управління ризиком.

Змістовий модуль 2. Конкурентоздатність підприємства як основа його ризикозахищеності. Проведення організаційних змін як засіб запобігання і подолання криз. Основні принципи концепції забезпечення конкурентоздатності (КЗ) підприємств. Бенчмаркінг. Кодекс поведінки в бенчмаркінгу. Природа та цілі організаційних змін. Причини опору змінам. Ознаки організаційного опору. Стилі управління організацією з подолання опору змінам. Використання працівників в управлінні для впровадження змін. Тактика поведінки менеджера при впровадженні змін.

Змістовий модуль 3. Стиль управління та лідерство у подоланні криз. Формування портфеля заходів санації підприємства. Стилі керівництва. Поняття «влада» і «вплив». Лідерство. Типи лідерів. Ранжування якостей успішного лідера за значимістю. Організація командної роботи. Подолання конфліктних ситуацій. Симптоми та фактори що спричиняють фінансову кризу в підприємстві. Санація та банкрутство як методи антикризового управління підприємством. Реорганізація підприємства та форми її проведення.

Змістовий модуль 4. Стратегія маркетингу як філософія виживання на ринку. Включення маркетингу в стратегічне управління підприємствами. Принципи маркетингу. Стратегічні проблеми маркетингу. Види маркетингу в залежності від стану попиту. Головні напрями антикризової маркетингової політики підприємств.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

5.Зміст лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість Годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Теоретичні основи управління підприємством у кризовому стані	2	-	1 раз на тиждень по чисельнику
1	Управління ризикозахисністю підприємства	2	-	
2	Конкурентоздатність підприємства як основа його ризикозахисності	2	-	
2	Проведення організаційних змін як засіб запобігання і подолання криз	2	-	
3	Стиль управління та лідерство у подоланні криз	2	-	
3	Формування портфеля заходів санації підприємства	2	-	
4	Стратегія маркетингу як філософія виживання на ринку	2	-	
Разом		14		

6. Теми практичних, семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість Годин		Згідно з Розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Види криз. Фази кризи.	2	-	1 раз на 2 тижні по чисельнику
1	Основні причини, що породжують кризис	2	-	
2	Основні принципи концепції забезпечення конкурентоздатності (КЗ) підприємств.	2	-	
2	Природа та цілі організаційних змін.	2	-	
3	Стилі керівництва.	2	-	
3	Санація та банкрутство як методи антикризового управління підприємством.	2	-	
4	Головні напрями антикризової маркетингової політики підприємств.	2	-	
Разом		14		

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Схарактеризувати параметри кризової ситуації на підприємстві. Надати класифікацію кризових явищ в Україні на рівні підприємства.	8	
1	Схарактеризувати поняття «готовність підприємства гостинності до подолання кризових ситуацій». Визначити причини виникнення кризової ситуації на підприємстві гостинності.	8	
2	Надати характеристику організаційним змінам як одному із засобів запобігання і подолання криз на підприємстві. Назвати вірогідні причини чинення опору організаційним змінам.	8	
2	Схарактеризувати етапи проведення стратегічних змін на підприємстві гостинності. Назвати фактори, комбінація яких характеризує ставлення працівників підприємства гостинності до стратегічних змін	7	
3	Схарактеризувати психологічний аспект у системі управління людським персоналом. Назвати шляхи розвитку кадрового потенціалу підприємства	8	
3	Визначити роль лідера у подоланні кризових ситуацій на підприємстві гостинності. Навести модель організаційного менеджменту з урахуванням людського чинника.	7	
4	Надати характеристику маркетингово середовища підприємства. Схарактеризувати можливості маркетингу в ситуації кризи на підприємстві.	8	
4	Обґрунтувати сильні та слабкі сторони застосування Концепції вдосконалення товару на підприємстві гостинності Обґрунтувати сильні та слабкі сторони застосування Концепції вдосконалення виробництва на підприємстві гостинності	8	
Разом		62	

8. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Практичне завдання (2 завдання: інтерактивна вправа, письмова контрольна робота)	Виконання письмового завдання на практичних заняттях – відповіді на 4 питання. Проведення інтерактивної вправи «Внутрішній голос» на практичних заняттях.	Письмова контрольна робота – по 2 бали за кожне питання (8 балів). Інтерактивна вправа – 7 балів	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Практичне завдання (2 завдання: вікторина, інтерактивна вправа)	Усне опитування-вікторина на практичних заняттях – відповіді на 4 запитання. Проведення інтерактивної вправи «Шкідливі поради»	Вікторина – по 2 бали за кожне питання (8 балів). Інтерактивна вправа – 7 балів	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Самостійне завдання (2 завдання: тестування, презентація)	Виконання тестів на практичних заняттях – відповіді на 4 запитання тесту. Представлення самостійно розробленої презентації за наданою тематикою на практичних заняттях.	Тестування – по 2 бали за кожне питання (8 балів). Презентація – 7 Балів	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4	Практичне завдання (2 завдання: інтерактивна вправа, письмова контрольна робота)	Виконання письмового завдання на практичних заняттях – відповіді на 4 питання. Проведення інтерактивної вправи «Кризис-менеджер на підприємстві гостинності» на практичних заняттях.	Письмова контрольна робота – по 2 бали за кожне питання (8 балів). Інтерактивна вправа – 7 балів	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

9. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу*	Критерії Оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Індивідуальне Завдання	Виконання індивідуального завдання із заданої теми, презентаційний (графічний, наочний) матеріал, аудіо- та відеоматеріал, знання дослідженого матеріалу та здатність самостійно проаналізувати та ґрунтовно схарактеризувати матеріал дослідження.	Індивідуальне завдання – максимально 20 балів.	20
	Контрольне завдання	Відповідь на 5 питань письмово.	Контрольні питання – по 4 бали за кожне питання.	20
Усього балів				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

10. Рекомендована література

Основна:

1. Білецька І. М. Антикризовий менеджмент в туризмі. Ефективна економіка. 2016. № 4.
2. Горюнова К. А., Радченко Г. А. Стратегічні аспекти антикризового маркетингу в індустрії туризму в контексті економічного і соціального розвитку України. Менеджер. 2016. № 3. С. 33–38.
3. Гуменюк В. та ін. Міжнародний готельно-туристичний бізнес: аспекти антикризового управління. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії. 2022. № 1. С. 493–501.
4. Комарницький І.Ф., Терлецька Ю.О. Антикризове управління підприємством: теорія та практика: навч. посіб. 3-є вид., без змін. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т. 2020. 248 с.
5. Кудла Н.Є. Управління якістю в туризмі. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 328 с.
6. Перегуда Ю. А. Антикризове управління в туристичній галузі. Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі. 2021. № 3. С. 33–38.
7. Скібіцька Л., Матвеев В., Щелкунов В., Подреза С. Антикризовий менеджмент. К.: Центр навчальної літератури. 2017. 584 с.
8. Тюріна Н.М. Антикризове управління. К.: Центр учбової літератури. 2019. 448 с.

Додаткова:

1. Глебова А. О. Інноваційні технології у туристичній галузі. *Економіка. Управління. Інновації*. 2019. № 2 (8)
2. Гоблик-Маркович Н.М., Ільтьо Т.І. Аналіз динаміки та актуальних проблем розвитку сфери туризму. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. 2018. Випуск 24(1). С.16-22.
3. Жаліло Я.А., Ковалівська, С.В. Филипенко, А.О., Химинець, В.В., Головка, А.А. Щодо розвитку туризму в Україні в умовах підвищених епідемічних ризиків: Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень. Київ, 2019. 29 с.
4. Захарін С. Організаційно-економічні чинники розвитку сфери туризму та курортів в Україні. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв* Серія: Туризм. 2018. № 2. С.57-66.
5. Оболенцева Л.В., Галицька А.М. Оцінювання впливу туризму як економічного явища. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності у конкурентному середовищі*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова. 2020. – 232 с.
6. Шацька З.Я. Акульшин М.І. Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери туризму в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 19. С.699-705.

1. Горбань, Ю. До речі, в туризмі Україна не пасе задніх.- URL: <http://surl.li/hnqkccq>
2. Гринчишин Я. М. Стратегічний підхід до антикризового управління підприємствами. - URL: <http://surl.li/peoazb>
3. Офіційний сайт Національної туристичної організації України - URL: <http://www.ntoukraine.org/>
4. Туризм: інноваційні рішення та прогнози. – URL: <http://surl.li/mjsrpt>
5. Туристична галузь після війни: чи можлива реанімація та антикризове управління? - URL: <http://surl.li/wflhdo>

12. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з графіком.

Політика академічної доброчесності

Під час перевірки робіт студентів додержання політики академічної доброчесності здійснюватиметься згідно з «Кодексом академічної доброчесності Запорізького національного університету» <http://surl.li/xgfns0>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Під час занять користуватися мобільними телефонами, ноутбуками, планшетами та іншими персональними гаджетами можна за умов виконання завдань.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Процедуру врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти буде організовано згідно з «Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)» <http://surl.li/zeitdb>

Комунікація

Комунікація викладача зі студентами: електронна пошта, Moodle, ZOOM, мобільний зв'язок.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методикку проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8ggt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: Тел. (061)227-12-76

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>